

УДК 74.УКР

DOI: 10.30840/2413-7065.1(78).2021.225236

УКРАЇНОЗНАВСТВО – НЕВІД’ЄМНА СКЛАДОВА ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ (З ДОСВІДУ РОБОТИ ГІМНАЗІЇ № 59 ІМЕНІ О. М. БОЙЧЕНКА МІСТА КИЄВА)

Українознавство як дисципліна у гімназії викладається з 1996 року. Наразі українознавство в навчальному закладі не є окремою дисципліною, а охопило всі напрямки освітнього процесу – як навчання, так і виховання.

На гімназійному подвір’ї майорять на флагштоках прапори України, Києва та гімназії. Невід’ємним елементом вестибюлю навчального закладу є стенди з державною символікою. Патріотичні куточки з державними символами України, портретом Тараса Шевченка, національною символікою (українським вінком, колоссям пшениці, козаком, українкою та українцем) властиві і кожному навчальному кабінету як початкової, так і старшої школи. У коридорах та рекреаціях гімназії є постійно діючі рубрики зі змінною інформацією на стендах «Народний календар», «Говоримо українською».

Яскравим прикладом національно-патріотичного виховання також є виставки дитячих малюнків, поробок на теми: «Синьо-жовта блакить майорить», «Захисникам присвячується», «Петриківський розпис», «Жовте поле, небо синє в Україні всі єдині» та ін.

Окрасою навчального закладу є новостворений кабінет українознавства, де представлені зразки історичної та культурної спадщини нашого народу. Кабінет постійно поповнюється новими експонатами, подарованими учнями, їхніми батьками та гостями гімназії.

Зважаючи на важливу роль патріотичного виховання та з метою формування громадянської позиції учнів, з 2014 року у гімназійному музеї історії школи-гімназії створено експозицію «Наша земля – наші герої», яка присвячена воїнам АТО, землякам Голосіївщини та нашим випускникам, котрі захищали країну на Сході. Саме ця експозиція привертає чи не найбільшу увагу іноземних гостей гімназії з Німеччини, Польщі, Туреччини.

Загалом екскурсійна робота, відвідування музеїв, виставок українознавчого, народознавчого спрямування є одним із важливих компонентів роботи навчального закладу. За останні роки ми відкрили для своїх учнів та гостей музей-студію «Сила патріотизму». Музей, присвячений Герою України, патріоту, поету Володимирі Матвієнку, розповідає про героїв Революції гідності та воїнів-захисників в зоні АТО. Учні мають можливість доторкнутися до сучасних воєнних експонатів (зброї, уламків снарядів, амуніції бійців), переглянути відеоматеріали та отримати у подарунок збірку патріотичних віршів.

Цікавою для учнів і вчителів стала в Національному музеї Тараса Шевченка та Музеї історії міста Києва виставка картин сучасної арт-художниці, мами наших двох учнів, Оксани Фурси, яка в своїх полотнах поєднує мотиви українського фольклору з сучасним мистецтвом.

Незабутні онлайн-експозиції для учнів проводить львів'янка, активна діячка Союзу українок Галина Ващук, де представляє частину експонатів виставки «Вишиванка – символ нескорених». Цікавою є її розповідь про те, що рушники, картини, сорочки з українською символікою (прапором, тризубом) українці вишивали здавна. Ці речі наші прадиди закопували в землю для збереження, коли їх силоміць виселяли до Сибіру. Така унікальна виставка старовинних автентичних полотен дає розуміння сучасним дітям, що вишиванка – це генетичний код нації.

Одним із провідних українознавчих напрямків в освітньому процесі гімназії є виховна робота. Проведення конкурсів, фестивалів, станційних ігор і квестів, майстер-класів та флешмобів – це неповний перелік панорами всіх українознавчих виховних заходів. Такі традиційні гімназійні свята, як День знань, Новий рік, день гімназії, свято останнього дзвоника, випускний вечір, мають елементи споконвічних звичаїв українського народу: засівання зерном, віншування, український ярмарок, коровай, хліб-сіль для почесних гостей.

Особливим для всієї гімназійної родини вже 12 років поспіль є святкування дня українського одягу на Покрову. Окрасою цього свята є велике різнобарв'я українського вбрання учнів і вчителів, як сучасного, так і автентичного регіонального. Кожного року готується різноманітна тематика виховних заходів до дня українського одягу:

- конкурси «Найдовша коса», «Найдавніші слов'янські імена»;
- виставки «Українське вбрання», «Народні обереги», «Українські віночки», «Українські головні убори»;

«Ляльки-мотанки», «Українські рушники», «Господарський інвентар українців», «Українські вишиті серветки»;

- тематичні виставки поробок з природних матеріалів «Українська садовина: яблука і груші», «Мій город – моя комора, в ній капуста кольорова», «Сеньйор-помідор», «Морквиця – городу сестриця», виставка гарбузів, зернових культур, бобових;

- квести, станційні ігри «Що я знаю про тебе, Україно?», «Патріоти України», «У світі українських звичаїв і традицій»;

- майстер-класи з гончарства, солонкоплетіння, ложкарства, виробів із солоного тіста, виготовлення ляльки-мотанки, народних оберегів.

Навіть за карантинних умов учні і вчителі гімназії долучалися до онлайн-заходів: поетичного флешмобу «Це моя Україна», виставки малюнків «Миру в Україні бути!», листівок, оберегів для бійців АТО «Захисникам присвячується», челенджу «Намісто з бабусиною скрині», які проводилися на гімназійній фейсбук-сторінці.

Четвертий рік поспіль гімназія підтримує громадський рух «Діти – послы миру» під егідою Федерації всесвітнього миру. Ми пишаємося тим, що в гімназії є чотири Юних послы миру і один Молодіжний посол миру. Це активні учні-старшокласники та студенти, які своєю роботою доводять споконвічні цінності українців, такі як добро, милосердя, мир, злагода, повага і толерантність. Кожного року Юні послы миру звітують у Конгресі миру про миротворчі благодійні заходи гімназії в проєкті «Служіння заради миру».

Однією з провідних ланок у гімназії є викладання українознавства як дисципліни. Особливістю проведення уроків

українознавства є те, що, крім уроків за програмою, проводяться брейн-ринг уроки, уроки-свята, уроки-диспути, уроки-інсценізації обрядодій. Коли учень перебуває не глядачем, а активним учасником дійства, це сприяє кращому засвоєнню матеріалу і розкриттю його розумового, творчого потенціалу. Яскравим доказом цього є розповіді-спогади випускників гімназії про закликання класом весни в гості, колективне засівання на святого Василя, святкування Масляної.

Найціннішою нагородою для учителя українознавства є слова подяки батьків учнів, які вивчають даний предмет. Через дитину батьки дізнаються про те чи інше народне свято, його особливості, відкривають для себе маловідомі факти про Україну. Це є свідченням і прямим доказом значущості українознавства і

важливості викладання предмета в школах. Саме такі приклади підкреслюють важливість вислову, який ми з учнями записуємо на першому уроці українознавства в п’ятому класі: «Ми вивчаємо українознавство для того, щоб зробити кращими себе, свою сім’ю, свою родину, свою державу!».

Кожен українознавчий захід, проведений з учнями, вчителями, батьками у гімназії, є не лише частиною складного освітнього процесу, а й запорукою формування вільної, патріотичної, гармонійної особистості.

Людмила ГРАБОВСЬКА

педагог-організатор – методист,
вчителька українознавства
вищої категорії гімназії № 59
імені О. М. Бойченка
міста Києва

Кожен українознавчий захід, проведений з учнями, вчителями, батьками у гімназії, є не лише частиною складного освітнього процесу, а й запорукою формування вільної, патріотичної, гармонійної особистості.